

İklim değişikliği ile mücadele etme, iklim değişikliği kaynaklı riskleri yönetme ve en aza indirme konusunda iş dünyasının önemli sorumlulukları var. Bu riskleri yönetirken düşük karbon ekonomisine geçiş yapmak kritik önemdeyken bu geçişi yapmak için yatırıma ihtiyaç olacak. Örneğin, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'na ulaşabilmek için 2030 yılına kadar küresel çapta yıllık 5 ile 7 trilyon arasında ABD dolarına ihtiyaç duyulacağı tahmin ediliyor. Bu tutar gelişmekte olan ülkeler için yıllık 2,5 trilyon ABD doları kadar bir açık anlamına gelirken bu süreçte finansal kurumların rolünün ne derece kritik olduğu bir kez daha ortaya çıkıyor.

İklim risklerinin yönetilmesi ve artmasının engellenmesi için en önemli araçlardan biri olan **sürdürülebilir finans, finansmanın; çevresel, sosyal ve yönetimsel kriterler göz önüne alınarak tedarik edildiği her türlü finansal hizmeti** içeriyor ve bu finansal hizmetlerin topluma uzun vadeli fayda yaratıyor olması bekleniyor. Sürdürülebilir finans ürünleri son 15 yılda ortaya çıkmış olsa da yatırımcıların gündeminde giderek önem kazanıyor. Örneğin bu konuda yapılan bir araştırmaya göre sürdürülebilirlik, yatırımcıların yüzde 70'inden fazlası için yatırım tercihlerinde merkezi bir rolde.

2007 yılında Avrupa Yatırım Bankası (European Investment Bank), türünün ilk örneği olan, İklim Farkındalık Tahvili'ni (Climate Awareness Bond) çıkardı ve 2011 yılından bu yana hızla büyüyen yeşil tahvil piyasası küresel ölçekte 226,1 milyar ABD dolarına ulaştı. Bu, tüm dünyadaki tahvil büyüklüğünün yüzde 1'i demek. Özellikle 2017 ve 2018'de ivme kazanan yeşil tahvil piyasasının önümüzdeki dönemde daha da büyüyeceği öngörülüyor. Bu tahviller içinde, yüksek sosyal etkisi olan sosyal tahviller de var.

Sürdürülebilir finansmanın geleceğinde, ortaklaşan zeminler ve çerçeveler yaratmak önemli olacak. 2018 yılında, Avrupa Komisyonu'nun yayınladığı 'Sürdürülebilir Büyüme için Finansman Eylem Planı'nda en çok öne çıkan konulardan biri de yeşil finansmanda sınıflandırmaydı. Sınıflandırmanın, sürdürülebilir yatırımlara zemin olacak bir çerçeve oluşturmasıyla uzun vadede daha güçlü bir yeşil finans pazarının ortaya çıkacağı tahmin ediliyor.

Sürdürülebilir finansın finans sektörü için barındırdığı bazı fırsatlar ise şunlar:

- 2030 yılına kadar her yıl yaklaşık 7 trilyon ABD doları tutarında ilave yatırım ihtiyacı
- Dönüşüm sürecinde ortaya çıkacak yeni ticari faaliyetlere dayalı yeni finansal ürünler, pazarlar ve fırsatlar
- Yeşil/sosyal tahvil ihracı veya yeşil kredilerin menkul kıymetleştirilmesi yoluyla yurt dışı piyasalardan uzun vadeli ve makul maliyetle sağlanabilecek kaynaklar
- Kamu tarafından verilecek destekler
- Çevresel ve sosyal duyarlılığa sahip kesimlerden fon temin edilmesi
- Kamusal ve uluslararası fonlara aracılık imkânı

Sürdürülebilir Finans alanında Türk Finans Sektörü tarafından oluşturulan inisiyatifler ise şöyle sıralanabilir:

- Türkiye Bankalar Birliği (TBB) tarafından hazırlanan Bankacılık Sektörü İçin Sürdürülebilirlik Kılavuzu (2014-2021)
- Borsa İstanbul tarafından oluşturulan Sürdürülebilirlik Endeksi (2015)

- UN Global Compact üyesi sekiz banka tarafından yayımlanan Türkiye Sürdürülebilir Finansman Bildirgesi (2017)
- Farklı bankaların hayata geçirdiği çok sayıda iyi uygulama örneği

Çevresel, Sosyal ve Kurumsal Yönetişim: ESG

ESG derecelendirmeleri, varlık yöneticileri, kurumsal yatırımcılar ve merkez bankalarının yatırım stratejilerinde giderek daha fazla dikkate alınırken ESG kriterlerini gözetilen yatırım fonlarının büyüklüğü de 2015 yılından bu yana küresel çapta üç katına çıktı. ESG yatırımlarının en önemli avantajlarından biri uzun vadeli yatırım perspektifleri sayesinde kısa dönemli performans dalgalanmalarına daha az tepki vermesi. ESG derecelendirmesine sahip halka açık şirketlerin oranının küresel düzeyde piyasa kapitalizasyonu açısından yüzde 80 civarında olduğu tahmin ediliyor. ESG derecelendirmesi ise hem bu konuda uzmanlaşmış kuruluşlar tarafından hem de endeks sağlayıcı kuruluşlar ve kredi derecelendirme şirketleri tarafından yapılabiliyor.

Sürdürülebilirlik Politikası ve Kurumsal Kapasite

- Sürdürülebilirlik politikası: 21 banka (%86)
- Üyelik ve taahhütler: 16 banka (%81)
- Raporlama: 14 banka (%80)
- Entegre Raporlama: TSKB, İş Bankası, Garanti Bankası, Yapı Kredi Bankası, Vakıfbank, Ziraat Bankası (%57)
- Dış Değerlendirme: BIST Sürdürülebilirlik Endeksi kapsamında 9 adet banka (%60)

Sürdürülebilirliğin Finansmanı

- Sağlanan nakdi finansman (2017): 29 adet banka, toplam 143 milyar TL (kredilerin yaklaşık %7'si)
- Başlıca finansman konuları: Yenilenebilir enerji (69 milyar TL), kadın girişimciliği (28 milyar TL) ve sürdürülebilir tarım (15 milyar TL)
- Finansmandan beklenen olumlu katkının hesabı: 8 banka (%40)
- Sağlanan katkı: 6 adet bankadan 16,7 milyon ton CO₂ emisyonu azaltımı
- Toplam katkı tahmini: 29 adet bankadan kabaca 68,3 milyon ton (Türkiye'nin yıllık emisyon miktarının yaklaşık %13'ü)
- Sosyal sorumluluğa ayrılan kaynak: 28 bankadan 195 milyon TL (toplam gelirlerin yaklaşık onbinde 6-8'i)

Sürdürülebilir finans konusunda en çok karşılaşılan sorunlar arasında ise şunlar yer alıyor:

- Uluslararası fonlara erişim sorunu (ESG kriterleri)
- İhracat darboğazı riski (AB Yeşil Mutabakatı)
- Yeni ekonomik düzende geride kalma riski
- Küresel düzeyde ivme kazanan inisiyatifler (G20-FSB, BCBS, Dünya Bankası vb.)
- Uluslararası karşılaştırmalarda ortaya çıkan görece olumsuz görünüm
 - The Green Central Banking Scorecard (Positive Money - 2021)
 - Sustainable Banking Global Progress Report (SBN - 2021)
 - Unlocking Green Finance in Turkey - Technical Note (Dünya Bankası - 2021)